

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ **1**
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ **2**
 οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας:¹ χάρις **3**
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, **4**
 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται² ἡμᾶς ἐκ
 τοῦ ἐνεστῶτος³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ
 πατρὸς ἡμῶν: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως⁴ μετατίθεσθε⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν **6**
 χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές **7**
 εἰσιν οἱ ταρασσόντες⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁷ τὸ εὐαγγέλιον
 τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ **8**
 εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα⁸ ἔστω. Ὡς **9**
 προειρήκαμεν,⁹ καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ'
 ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα⁸ ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν **10**
 θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν;¹⁰ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,¹⁰
 χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαιρέω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταρασσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about). ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ ἀρέσκω, please, serve.

Γνωρίζω¹ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι 11
οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου 12
παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως² Ἰησοῦ
χριστοῦ. Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν³ ποτε ἐν τῷ 13
Ἰουδαϊσμῷ,⁴ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁵ ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ,
καὶ ἐπόρθουν⁶ αὐτήν: καὶ προέκοπτον⁷ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁴ ὑπὲρ 14
πολλοὺς συνηλικιώτας⁸ ἐν τῷ γένει⁹ μου, περισσοτέρως¹⁰ ζηλωτῆς¹¹
ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹² μου παραδόσεων.¹³ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹⁴ ὁ 15
θεὸς ὁ ἀφορίσας¹⁵ με ἐκ κοιλίας¹⁶ μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς
χάριτος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι¹⁷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα 16
εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην¹⁸
σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνήλθον¹⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ 17
ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπήλθον εἰς Ἀραβίαν,²⁰ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
Δαμασκόν.²¹

Ἔπειτα²² μετὰ ἔτη τρία ἀνήλθον¹⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι²³ Πέτρον, 18
καὶ ἐπέμεινα²⁴ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.²⁵ Ἄτερον δὲ τῶν 19
ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.²⁶ Ἔπειτα²² 21
ἦλθον εἰς τὰ κλίματα²⁷ τῆς Συρίας²⁸ καὶ τῆς Κιλικίας.²⁹ Ἦμην δὲ 22

¹γνωρίζω, make known, declare. ²ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ³ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁴Ἰουδαϊσμός, οὐ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁵ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁶πορθέω, destroy, lay waste. ⁷προκόπτω, proceed, advance. ⁸συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ⁹γένος, ους, τό, race, kind. ¹⁰περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹¹ζηλωτής, οὐ, ὁ, Zealot, zealot. ¹²πατρικός, ancestral, paternal. ¹³παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁴εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁵ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁶κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁷ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁸προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹⁹ἀνέρχομαι, go up, come up. ²⁰Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²¹Δαμασκός, οὐ, ἡ, Damascus. ²²ἔπειτα, then, after this. ²³ἱστορέω, visit, get acquainted with. ²⁴ἐπιμένω, continue, remain. ²⁵δεκαπέντε, fifteen, 15. ²⁶ψεύδομαι, lie. ²⁷κλίμα, τος, τό, region, territory. ²⁸Συρία, ας, ἡ, Syria. ²⁹Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia.

ἀγνοούμενος¹ τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν
 χριστῷ: μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν 23
 εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.² Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν 24
 θεόν.

Ἔπειτα³ διὰ δεκατεσσάρων⁴ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ 2
 Βαρνάβα,⁵ συμπαραλαβὼν⁶ καὶ Τίτον:⁷ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, 2
 καὶ ἀνεθέμην⁹ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ'
 ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁰ εἰς κενὸν¹¹ τρέχω¹² ἢ ἔδραμον.¹³ Ἄλλ' 3
 οὐδὲ Τίτος⁷ ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλληγ¹⁴ ὢν, ἠναγκάσθη¹⁵ περιτομηθῆναι:¹⁶ 4
 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους¹⁷ ψευδαδέλφους,¹⁸ οἵτινες παρεισῆλθον¹⁹
 κατασκοπῆσαι²⁰ τὴν ἐλευθερίαν²¹ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
 ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωσται:²² οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν²³ τῇ 5
 ὑποταγῇ,²⁴ ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη²⁵ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ 6
 δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοι²⁶ ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει:²⁷
 πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες
 οὐδὲν προσανέθεντο:²⁸ ἀλλὰ τοῦναντίον,²⁹ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ 7
 εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,³⁰ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ 8
 γὰρ ἐνεργήσας³¹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν³² τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν³¹

¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ² πορθέω, destroy, lay waste. ³ ἔπειτα, then, after this. ⁴ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁵ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁶ συμπαραλαμβάνω, take along with. ⁷ Τίτος, οὐ, ὁ, Titus. ⁸ ἀποκάλυψις, εὖς, ἡ, revelation, unveiling. ⁹ ἀνατίθημι, set forth, declare. ¹⁰ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹¹ κενός, empty, vain. ¹² τρέχω, I run. ¹³ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁴ Ἑλληγ, ηγος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁵ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁶ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁷ παρείσακτος, secretly brought in. ¹⁸ ψευδάδελφος, οὐ, ὁ, false brother. ¹⁹ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²⁰ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²² καταδουλόω, enslave. ²³ εἴκω, yield, give way. ²⁴ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ²⁵ διαμένω, remain, continue. ²⁶ ὅποιος, what sort of, what kind of. ²⁷ διαφέρω, differ, carry through. ²⁸ προσανατίθημι, contribute, consult with. ²⁹ τοῦναντίον, on the contrary. ³⁰ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³¹ ἐνεργέω, work, effect. ³² ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission.

καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, 9
 Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς¹ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι² εἶναι, δεξιὰς
 ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ³ κοινωνίας,⁴ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη,
 αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν: μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,⁵ 10
 ὃ καὶ ἐσπούδασα⁶ αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,⁷ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,⁸ 11
 ὅτι κατεγνωσμένος⁹ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, 12
 μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν:¹⁰ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλλεν¹¹ καὶ
 ἀφώριζεν¹² ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ 13
 συνυπεκρίθησαν¹³ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας³
 συναπήχθη¹⁴ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.¹⁵ Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ 14
 ὀρθοποδοῦσιν¹⁶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ
 ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁷ ζῆς καὶ οὐκ
 Ἰουδαϊκῶς,¹⁸ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις¹⁹ Ἰουδαῖζειν;²⁰ Ἡμεῖς φύσει²¹ 15
 Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται 16
 ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ
 ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως
 χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι²² οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων
 νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, 17

¹Κηφᾶς, ἁ, ὁ, Cephas. ²στῦλος, ου, ὁ, pillar. ³Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁴κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁵μνημονεύω, remember, make mention of. ⁶σπουδάζω, hasten, be eager. ⁷Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ⁸ἀντίστημι, resist, oppose. ⁹καταγινώσκω, condemn, blame. ¹⁰συνεσθίω, eat with. ¹¹ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹²ἀφωρίζω, separate, set apart. ¹³συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁴συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁵ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁶ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ¹⁷ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁸Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ¹⁹ἀναγκάζω, force, compel. ²⁰Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ²¹φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²²διότι, because, on this account.

εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἄρα¹ χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;
 Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,² ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, 18
 παραβάτην³ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁴ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
 ἀπέθανον, ἵνα θεῶ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι:⁵ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, 20
 ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ
 τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21
 Οὐκ ἀθετῶ⁶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα
 χριστὸς δωρεὰν⁷ ἀπέθανεν.

Ἔ⁸ ἀνόητοι⁹ Γαλάται, ¹⁰ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν¹¹ τῆ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, 3
 οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη¹² ἐν ὑμῖν
 ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν¹³ ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων 2
 νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁴ πίστεως; Οὕτως¹⁵ ἀνόητοί⁹ 3
 ἐστε; Ἐναρξάμενοι¹⁶ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;¹⁷ Τοσαῦτα¹⁸ 4
 ἐπάθετε εἰκῆ;¹⁹ Εἶγε²⁰ καὶ εἰκῆ.¹⁹ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν²¹ ὑμῖν τὸ πνεῦμα 5
 καὶ ἐνεργῶν²² δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁴ πίστεως
 ; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς 6
 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ 7
 Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα²³ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ 8
 θεός, προευηγγελίσαστο²⁴ τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται²⁵ ἐν σοὶ

¹ ἄρα, so? (introduces a question). ² καταλύω, destroy, lodge. ³ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁵ συσταυρώω, crucify together with. ⁶ ἀθετέω, reject, annul. ⁷ δωρεάν, without cost, without cause. ⁸ ὦ, Oh! omega. ⁹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁰ Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ¹¹ βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ¹² προγράφω, write before, write previously. ¹³ μαθάνω, learn, ascertain. ¹⁴ ἀκοή, ἦς, ἡ, hearing, report. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ ἐνάρχομαι, begin. ¹⁷ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁸ τοσούτος, so great, so much. ¹⁹ εἰκῆ, without cause or reason, vainly. ²⁰ εἶγε, if indeed, seeing that. ²¹ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ²² ἐνεργέω, work, effect. ²³ προοράω, see before, foresee. ²⁴ προευηγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ²⁵ ἐνευλογέω, bless.

πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ 9
 Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν¹ εἰσὶν: 10
 γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος² πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει³ ἐν πᾶσιν τοῖς
 γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν 11
 νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον:⁴ ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται: ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας 12
 αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν⁵ ἐκ τῆς 13
 κατάρας¹ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα:¹ γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος² πᾶς ὁ κρεμάμενος⁶ ἐπὶ ξύλου:⁷ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἢ 14
 εὐλογία⁸ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω: ὅμως⁹ ἀνθρώπου κεκυρωμένην¹⁰ 15
 διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ¹¹ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹² Τῷ δὲ Ἀβραάμ 16
 ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματι
 σου, ὃς ἐστὶν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην¹³ 17
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἕτη τετρακόσια¹⁴ καὶ τριάκοντα¹⁵
 γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ,¹⁶ εἰς τὸ καταργῆσαι¹⁷ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
 γὰρ ἐκ νόμου ἢ κληρονομία,¹⁸ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραάμ

¹ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ² ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ³ ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁴ δῆλος, clear, evident. ⁵ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁶ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁷ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁸ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁹ ὅμως, yet, nevertheless. ¹⁰ κυρώω, confirm, ratify. ¹¹ ἀθετέω, reject, annul. ¹² ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹³ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ¹⁴ τετρακόσιοι, four hundred, 400. ¹⁵ τριάκοντα, thirty, 30. ¹⁶ ἀκυρόω, revoke, invalidate. ¹⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁸ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance.

δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται¹ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων² 19
 χάριν³ προσετέθη,⁴ ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,⁵ διαταγείς
 δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.⁷ Ὁ δὲ μεσίτης⁷ ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ 20
 θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ 21
 γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,⁸ ὄντως⁹ ἂν ἐκ
 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁰ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ 22
 ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς
 πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,¹¹ 23
 συγκεκλεισμένοι¹⁰ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.¹² 24
 Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς¹³ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ
 πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ 25
 παιδαγωγόν¹³ ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26
 χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν 27
 ἐνεδώσασθε.¹⁴ Οὐκ ἐνὶ¹⁵ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλην,¹⁶ οὐκ ἐνὶ¹⁵ δούλῳ οὐδὲ 28
 ἐλεύθερος,¹⁷ οὐκ ἐνὶ¹⁵ ἄρσεν¹⁸ καὶ θήλῃ:¹⁹ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, 29
 καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.²⁰

¹χαρίζομαι, give freely, forgive. ²παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ³χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁴προστίθημι, add, add to. ⁵ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁶διατάσσω, command, give orders to. ⁷μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ⁸ζωοποιέω, make alive, make to live. ⁹ὄντως, really, indeed. ¹⁰συγκλείω, shut, enclose. ¹¹φρουρέω, guard, protect. ¹²ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹³παιδαγωγός, ου, ὁ, tutor, guardian. ¹⁴ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁵ἐνὶ, there is in, is present. ¹⁶Ἑλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁷ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁸ἄρσεν, male. ¹⁹θήλυς, female, woman. ²⁰κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹ νήπιός² ἔστιν, οὐδὲν διαφέρει³ 4
 δούλου, κύριος πάντων ὢν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους⁴ ἔστιν καὶ 2
 οἰκονόμους,⁵ ἄχρι τῆς προθεσμίας⁶ τοῦ πατρός. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε 3
 ἤμεν νήπιοι,² ὑπὸ τὰ στοιχεῖα⁷ τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι:⁸ ὅτε 4
 δὲ ἤλθεν τὸ πλήρωμα⁹ τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ 5
 νόμον ἐξαγοράσῃ,¹¹ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹² ἀπολάβωμεν.¹³ Ὅτι δέ ἐστε 6
 υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας
 ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἶ δούλος, ἀλλ' υἱός: εἰ 7
 δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος¹ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε¹⁴ τοῖς μὴ φύσει¹⁵ οὖσιν 8
 θεοῖς: νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς 9
 ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ¹⁶ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁷ οἷς πάλιν
 ἄνωθεν¹⁷ δουλεύειν¹⁴ θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹⁸ καὶ μῆνας,¹⁹ 10
 καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.²⁰ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως²¹ εἰκῆ²² 11
 κεκοπίακα²³ εἰς ὑμᾶς.

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² νήπιος, infant, child. ³ διαφέρω, differ, carry through. ⁴ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ⁷ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁸ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁰ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹³ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ¹⁷ ἄνωθεν, from above, again. ¹⁸ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹⁹ μῆν, ὁ, month, certainly. ²⁰ ἐνιαυτός, οὔ, ὁ, year. ²¹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²² εἰκῆ, without cause or reason, vainly. ²³ κοπιᾶω, toil, labor.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹ ὑμῶν. Οὐδέν με 12
 ἠδικήσατε.² οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν³ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην 13
 ὑμῖν τὸ πρότερον.⁴ Καὶ τὸν πειρασμόν⁵ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ 14
 ἐξουθενήσατε⁶ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,⁷ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με,
 ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς⁸ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ 15
 ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες⁹ ἂν ἐδώκατέ
 μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων¹⁰ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν¹¹ ὑμᾶς 16
 οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι¹² ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.¹¹ 18
 Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι¹¹ ἐν καλῶ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ
 παρεῖναι¹³ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία¹⁴ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,¹⁵ ἄχρι οὗ 19
 μορφωθῆ¹⁶ χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἠθελον δὲ παρεῖναι¹³ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ 20
 ἀλλάξαι¹⁷ τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹⁸ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21
 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹⁹
 καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρης.²⁰ Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹⁹ κατὰ 23
 σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρης²⁰ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά 24
 ἐστὶν ἀλληγορούμενα:²¹ αὗται γὰρ εἰσὶν δύο διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ
 ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν²² γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.²³ Τὸ γὰρ Ἄγαρ 25
 Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,²⁴ συστοιχεί²⁵ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ,

¹ δέομαι, ask, request. ² ἀδικέω, do wrong, harm. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ πρότερον, formerly, before. ⁵ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ⁶ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁷ ἐκπτύω, disdain, loathe. ⁸ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁹ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ¹⁰ ἀληθεύω, speak the truth, say. ¹¹ ζηλώω, be zealous, am jealous. ¹² ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹³ πάρεμι, be present, have arrived. ¹⁴ τεκνίον, ου, τό, little child. ¹⁵ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁶ μορφώω, form, shape. ¹⁷ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁸ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁹ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ²⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ²¹ ἀλληγορέω, speak allegorically. ²² δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ²³ Ἄγαρ, ἡ, Hagar. ²⁴ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²⁵ συστοιχέω, correspond to.

δουλεύει¹ δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω² Ἱερουσαλήμ 26
 ἐλευθέρα³ ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, 27
 Εὐφράνθητι,⁴ στείρα,⁵ ἢ οὐ τίκτουσα:⁶ ῥήξον⁷ καὶ βόησον,⁸ ἢ οὐκ
 ὠδίνουσα:⁹ ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης
 τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. 28
 Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, 29
 οὕτως καὶ νῦν. Ἄλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹⁰ καὶ 30
 τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹¹ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης¹⁰
 μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.³ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης¹⁰ 31
 τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.³

Τῆ ἐλευθερίᾳ¹² οὓν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν,¹³ στήκετε,¹⁴ καὶ μὴ 5
 πάλιν ζυγῶ¹⁵ δουλείας¹⁶ ἐνέχεσθε.¹⁷

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,¹⁸ χριστὸς ὑμᾶς 2
 οὐδὲν ὠφελήσει.¹⁹ Μαρτύρομαι²⁰ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ 3
 περιτεμνομένῳ,¹⁸ ὅτι ὀφειλέτης²¹ ἐστὶν ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4
 Κατηργήθητε²² ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς
 χάριτος ἐξεπέσατε.²³ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5
 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.²⁴ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι 6

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² ἄνω, up, above. ³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁴ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁵ στείρος, barren. ⁶ τίκτω, give birth to, bear. ⁷ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ⁸ βοάω, cry aloud, shout. ⁹ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁰ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹¹ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹³ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁴ στήκω, stand, stand fast. ¹⁵ ζυγός, οὔ, ὁ, yoke, heavy burden. ¹⁶ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁷ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ¹⁸ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁹ ὠφελέω, profit, help. ²⁰ μαρτύρομαι, affirm, testify. ²¹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²² καταργέω, make ineffective, abolish. ²³ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ²⁴ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly.

ισχύει,¹ οὔτε ἀκροβυστία,² ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.³ 7
 Ἐτρέχετε⁴ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁵ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ 8
 πεισμονή⁶ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη⁷ ὄλον τὸ 9
 φύραμα⁸ ζυμοί.⁹ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο 10
 φρονήσετε:¹⁰ ὁ δὲ ταρασσῶν¹¹ ὑμᾶς βαστάσει¹² τὸ κρίμα,¹³ ὅστις ἂν ᾔ. 11
 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
 κατήργηται¹⁴ τὸ σκάνδαλον¹⁵ τοῦ σταυροῦ.¹⁶ Ὅφελον¹⁷ καὶ 12
 ἀποκόψονται¹⁸ οἱ ἀναστατοῦντες¹⁹ ὑμᾶς.

Ἦμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ²⁰ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν 13
 εἰς ἀφορμὴν²¹ τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε²² ἀλλήλοις. 14
 Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν
 πλησίον²³ σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε²⁴ καὶ κατεσθίετε,²⁵ 15
 βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.²⁶

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.²⁷ 16
 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ²⁸ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς 17
 σαρκός: ταῦτα δὲ ἀντίκειται²⁹ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλητε, ταῦτα
 ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερά³⁰ δέ 18
 ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία,³¹ πορνεία,³²

¹ ισχύω, be strong, able. ² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³ ἐνεργέω, work, effect. ⁴ τρέχω, run, exercise myself. ⁵ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁶ πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ⁷ ζύμη, ἡς, ἡ, leaven, ferment. ⁸ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ⁹ ζυμώω, leaven, ferment. ¹⁰ φρονέω, think, judge. ¹¹ ταρασσῶ, trouble, agitate. ¹² βαστάζω, bear, carry. ¹³ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁵ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁶ σταυρός, οῦ, ὁ, cross. ¹⁷ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ¹⁸ ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹⁹ ἀναστατόω, stir up, disturb. ²⁰ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²¹ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ²² δουλεύω, serve, am a slave. ²³ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²⁴ δάκνω, bite, backbite. ²⁵ κατεσθίω, eat up, devour. ²⁶ ἀναλίσκω, destroy, consume. ²⁷ τελέω, finish, fulfill. ²⁸ ἐπιθυμέω, desire, long for. ²⁹ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ³⁰ φανερός, manifest, apparent. ³¹ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ³² πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry.

ἀκαθαρσία,¹ ἀσέλγεια,² εἰδωλολατρεία,³ φαρμακεία,⁴ ἔχθραι,⁵ ἔρεις,⁶ 20
 ζήλοι,⁷ θυμοί,⁸ ἐριθείαι,⁹ διχοστασίαι,¹⁰ αἰρέσεις,¹¹ φθόνοι,¹² φόνοι,¹³ 21
 μέθαι,¹⁴ κῶμοι,¹⁵ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις: ἃ προλέγω¹⁶ ὑμῖν, καθὼς καὶ
 προεῖπον,¹⁶ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
 κληρονομήσουσιν.¹⁷ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, 22
 εἰρήνη, μακροθυμία,¹⁸ χρηστότης,¹⁹ ἀγαθωσύνη,²⁰ πίστις, πραότης,²¹ 23
 ἐγκράτεια:²² κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, 24
 τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν²³ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.²⁴ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, 25
 ἀλλήλους προκαλούμενοι,²⁶ ἀλλήλοις φθονοῦντες.²⁷

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῆ²⁸ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,²⁹ ὑμεῖς οἱ 6
 πνευματικοὶ³⁰ καταρτίζετε³¹ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,²¹
 σκοπῶν³² σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη³³ 2
 βαστάζετε,³⁴ καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε³⁵ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ 3
 γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾶ:³⁶ τὸ δὲ ἔργον 4
 ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω³⁷ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα
 ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον³⁹ 5

¹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ² ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ³ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁴ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ⁵ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁶ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁷ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁸ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁰ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹¹ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹² φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹³ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁴ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁵ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁶ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁷ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁸ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁰ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²¹ πραΰτης, mildness, gentleness. ²² ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²³ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁴ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁵ κενόδοξος, vainglorious. ²⁶ προκαλέομαι, provoke, challenge. ²⁷ φθονέω, envy, be jealous. ²⁸ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ²⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³⁰ πνευματικός, spiritual. ³¹ καταρτίζω, mend, fit. ³² σκοπέω, look at, contemplate. ³³ βάρος, ους, τό, burden, weight. ³⁴ βαστάζω, bear, carry. ³⁵ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ³⁶ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ³⁷ δοκιμάζω, prove, approve. ³⁸ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ³⁹ φορτίον, ου, τό, burden, load.

βαστάσει.¹

Κοινωνείτω² δὲ ὁ κατηχούμενος³ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι³ ἐν πᾶσιν 6
ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:⁴ ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη 7
ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.⁵ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, 8
ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει⁵ φθοράν:⁶ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ
πνεύματος θερίσει⁵ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ 9
ἐκκακῶμεν:⁷ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,⁵ μὴ ἐκλυόμενοι.⁸ Ἄρα οὖν ὡς 10
καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα⁹ δὲ
πρὸς τοὺς οἰκείους¹⁰ τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους¹¹ ὑμῖν γράμμασιν¹² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. Ὅσοι 11
θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι¹³ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν¹⁴ ὑμᾶς
περιτέμεσθαι,¹⁵ μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ¹⁶ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. 13
Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι¹⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ
θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι,¹⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ¹⁷ σαρκὶ
καυχῆσωνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ¹⁶ 14
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται,
καγὼ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,¹⁸ 15
οὔτε ἀκροβυστία,¹⁹ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.²⁰ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι²¹ τούτῳ 16
στοιχῆσουσιν,²² εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος,²³ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ

¹ βαστάζω, bear, carry. ² κοινωνέω, have a share of, share. ³ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁴ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ⁵ θερίζω, reap, gather. ⁶ φθορά, ἄς, ἦ, destruction, corruption. ⁷ ἐκκακέω, am faint, am weary. ⁸ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ⁹ μάλιστα, especially, most of all. ¹⁰ οἰκείος, ου, ὁ, household, members of the household. ¹¹ πηλίκος, how large, how great. ¹² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ¹⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁶ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ¹⁷ ὑμέτερος, your. ¹⁸ ἰσχύω, be strong, able. ¹⁹ ἀκροβυστία, ας, ἦ, uncircumcision, foreskin. ²⁰ κτίσις, εως, ἦ, creation, creature. ²¹ κανὼν, ὄνος, ὁ, rule, standard. ²² στοιχέω, walk orderly, follow. ²³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy.

τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω·² ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα³ τοῦ 17

κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.⁴

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, 18

ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ² παρέχω, offer, afford. ³ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ⁴ βαστάζω, bear, carry.